
Poziv na svetost

Jedan od velikih doprinosa Drugog vatikanskog koncila bilo je novo samorazumijevanje Crkve. Naime, koncilске rasprave potakle su koncilске oce da Crkvu dožive i predstave kao otajstvo, kao „puk sakupljen u jedinstvu Oca, Sina i Duha Svetoga” (*Lumen gentium*, 4), što je dakako imalo odjeka i na otkriće svetosti same Crkve. Dakako da je svetost Crkve stoljećima ispovijedana te da se stoljećima vjerovalo kako svetost Crkve tvori ponajprije ono božansko u njoj. No, samorazumijevanje Crkve kao „puka sakupljena u jedinstvu Oca, Sina i Duha Svetoga” dovelo je i do ponovnog otkrića istine kako su u Crkvi svi vjernici pozvani na svetost: „Gospodin Isus, božanski učitelj i uzor svake savršenosti, svim je svojim učenicima i svakome pojedinome bilo kojega životnog stanja propovijedao svetost života, čiji je on sam početnik i dovršitelj: ‘Budite, dakle, savršeni kao što je savršen i Otac vaš nebeski’ (Mt 5, 48)... Svima je stoga razvidno da su svi Kristovi vjernici, kojega god staleža ili reda, pozvani na puninu kršćanskoga života i na savršenstvo ljubavi; tom se svetošću i u zemaljskom društvu promiče čovječniji način života. Da bi postigli tu svetost, vjernici neka ulažu sile koje su primili prema mjeri Kristova dara da se – idući njegovim stopama i suobličeni njegovoj slici te vršeći u svemu Očevu volju – svom dušom posvete Božjoj slavi i služenju bližnjemu” (*Lumen gentium*, 40). I to je jedna od velikih poruka Drugog vatikanskog koncila. Svetost je prestala biti povlastica malog broja odabranih, posebnih i/ili povlaštenih vjernika. Nažalost, u postkoncilskim raspravama o Crkvi, njezinoj naravi, poslanju i potrebi daljnjih reformi, nekako se je izgubila koncilska poruka i poziv na svetost svih vjernika. Na tu će poruku snažno upozoriti sv. Ivan Pavao II., u svome apostolskom pismu, *Novo millennio ineunte - Ulazeći u novo tisućljeće*, iz 2001. Među

pastoralnim brigama na početku novog tisućljeća kršćanstva sveti Papa, pozivajući se na peto poglavlje dogmatske konstitucije o Crkvi – *Lumen genitum*, na prvo mjesto stavlja upravo svetost: „U stvari, izraditi pastoralni program u znaku svetosti je vrlo snažan izbor. Znači izraziti uvjerenje da, ako je krštenje istinski ulazak u Božju svetost preko ucjepljenja u Krista i prebivanja njegova Duha, bi bilo proturječje zadovoljiti se osrednjim životom, življenim u znaku minimalističke etike i površne religioznosti” (*Novo millennio ineunte*, 30). Svetost je dakle za sve kršćane. To je uostalom bio razlog zašto je sv. Ivan Pavao II. proglasio toliko blaženih i svetih koji su živjeli u najobičnijim životnim okolnostima.

Dogmatska konstitucija o Crkvi, *Lumen gentium*, u petom poglavlju koje nosi naslov: *Opći poziv na svetost*, otkriva i u čemu se nalazi istinska narav kršćanske svetosti: „Kristovi su sljedbenici od Boga pozvani, ne zbog svojih djela, nego po njegovu naumu i milosti; opravdani u Isusu Kristu, u krstu vjere uistinu su učinjeni djecom Božjom i dionicima božanske naravi, te su stoga doista posvećeni. Oni, dakle, živeći moraju uz Božju pomoć držati i usavršavati svetost koju su primili” (*Lumen gentium*, 40). Drugim riječima, po sakramentu krštenja kršćani postaju „sveti”, odnosno postaju sveti jer ih Duh Sveti po krštenju suobličuje Isusu Kristu. U Isusu Kristu božanska se narav sjedinjuje s ljudskom te ju posvećuje. U snazi hipostatskog sjedinjenja s Drugom božanskom osobom Kristovo čovječstvo postaje „sveto”, a sam Isus postaje „Svetac”, izvor i darivatelj svetosti. Isus je „Svetac Božji” (usp. Dj 3,14) kako u svome biću, zbog hipostatskog sjedinjenja, tako i u svome djelovanju, zbog posvemašnjeg prijanjanja i podlaganja njegove ljudske volji božanskoj volji u poslušnosti i ljubavi. Ukratko, Isus je na osobit način svet jer je Bog postao čovjekom te jer Duh Svetoga posjeduje u punini. Vlastitu svetost Krist priopćava ljudima. On sam postaje naše posvećenje. Primiti njega, s njime se sjediniti znači sudjelovati u njegovoj svetosti (usp. 1 Kor 1,30). U snazi i u ime Isusa Krista, koji u nama djeluje po krštenju i izlivanju Duha Svetoga, kršćanin je posvećen. Pavao piše Korinćanima da su se oprali, posvetili i opravdali u imenu Gospodina Isusa i u Duhu Božjemu (usp. 1 Kor 6,11). Kršćanin postaje svet u krilu Crkve koja je „sveta” jer je Duh Sveti sjedinjuje s Kristom kao njegovo mistično tijelo. Duh Sveti, treća božanska osoba, Posvetitelj, počelo je svetosti Crkve, ukoliko je „duša” Kristova mističnog tijela, kojeg prožima, oživljuje i s Kristom sjedinjuje. Duh Sveti je sveza ljubavi Oca i Sina, ali je i vez ljubavi kojom nas, krštenike povezuje po Kristu s Ocem i međusobno. Duh

nam pripóćava svetost ukoliko nas sjedinjuje s Kristom te nas u njemu i po njemu čini dionicima božanskog života. Ako se kršćanska svetost ostvaruje po sjedinjenju s Kristom, onda ona može biti samo jedna. No, ne ostvaruje se na apstraktan način, nego u konkretnim i živim osobama, stoga na različite načine, što Koncil jasno ističe: „U različitim vrstama života i u različitim dužnostima gaje jednu svetost svi koje vodi Duh Božji i koji, poslušni Očevu glasu i klanjajući se Bogu Ocu u duhu i istini, slijede Krista siromašna, ponizna i opterećena križem, da zasluže biti dionici njegove slave. Svaki prema svojim darovima i službama mora bez oklijevanja ići putem žive vjere koja budi nadu i djeluje po ljubavi” (*Lumen gentium*, 41). Dakle, jedna, ali ne jedna te ista svetost je za sve kršćane. „Jedna”, budući da je svaki krštenik ucijepljen u Kristovo Tijelo - Crkvu, tj. sjedinjen s izvorom svetosti – Isusom Kristom, od koga, po Duhu Svetome, prima posvećenje i opravdanje. No, ta se „jedna svetost” živi na različite načine, u različitim životnim staležima i situacijama, kako je već kome dano.

Kršćanska duhovna teologija pravi razliku između *ontološke, temeljne svetosti* koja nam je darovana po krštenju te *moralne svetosti*, koja je zapravo konkretan, životni izričaj *ontološke*. Prva je darovana, druga zadana. Dakako, da je ovo razlikovanje samo pojmovno. U stvarnosti riječ je o jednoj jedincatoj svetosti, odnosno o životu zajedništva i sjedinjenja s Kristom koji po svojoj naravi teži sve većoj punini. Taj je život djelo ili bolje reći plod djelovanja Duha Svetoga u dubini ljudskog (kršćanskog) bića, na način da osobu sve više i više suobličuje Isusu Kristu. To Duh Sveti čini snagom posvećujuće milosti, koja je on sam, te preko svojih darova kojima pomaže kršćaninu da u prolaznosti i izazovima ovoga svijeta može živjeti svoju vjernost Isusu Kristu. Kršćanska je svetost cilj kojemu progresivno teži cjelokupni kršćanski duhovni život. Ona je prvi i temeljni dar koji utemeljuje kršćanski život. Drugim riječima, u daru svetosti očituje se otajstvo milosti, otajstvo Božje ljubavi i milosrđa koje od običnog, zemaljskog, ljudskog stvorenja čini dijete Božje, Božjeg baštinika i Kristova subaštinika (usp. Rim 8, 17).

Svetost je najdublja i najljepša istina Crkve i svakog pojedinog kršćanina. Zgodno reče francuski književnik Leon Bloy (1846.-1917.), naime kako postoji jedna jedina istinska žalost u kršćanskom životu, a ta je ne postati svet. No, živjeti u svijetu nije lako sačuvati dar svetosti te u njemu rasti; nije lako oduprijeti se zavodljivosti onoga što svijet nudi i na što poziva; nije lako, živjeti u svijetu, ne postati od svijeta. Svakom novom naraštaju kršćana valja iznova

naviještati kako su „sveti puk”, „sveto sjeme” novog čovječanstva, kako su pozvani uvijek iznova postati i biti „svjetlo svijeta” i „sol zemlje”. Zato je dobro došao svaki novi dokument o općem pozivu na svetost svih krštenika.

Upravo takav dokument objavio je papa Frane na svetkovinu sv. Josipa ove godine; naime objavio je apostolsku pobudnicu *Gaudete et exultate – Radujte se i kličite*, o pozivu na svetost u suvremenom svijetu. Pobudnica je sastavljena od pet poglavlja: 1. Poziv na svetost; 2. Dva suptilna neprijatelja svetosti; 3. U svjetlu Učitelja; 4. Neke značajke svetosti u današnjem svijetu; 5. Borba, budnost i razlučivanje. Pobudnica je pisana pastoralnim jezikom i stilom te nudi obilje korisnih uvida i savjeta svim kršćanima, jer su svi pozvani na svetost. Zanimljivo, opći poziv na svetost Papa predstavlja kroz govor o blaženstvima u središtu kojih se nalazi lik Krista koji ih je prvi živio i ostvario. No, još zanimljivije su neke značajke kršćanske svetosti u suvremenom svijetu, kako ih predstavlja papa Frane. A one za njega nisu drugo doli stil života na koji poziva Gospodin (usp. *Gaudete et exultate*, 110). Na prvo mjesto Papa stavlja strpljivo podnošenje protivština i krotkost. Strpljivo može podnositi protivštine onaj tko u srcu ima mir Božji, onaj tko zna kako Bog okreće sve na dobro onima koji ga ljube te tko sve svoje ufanje stavlja u Boga. Taj nutarnji mir, koji se opire pozivu na nasilje kao sredstvo rješavanja sukoba, za Papu je jasan dokaz milosti Božje u srcu onoga tko ima takav mir. Do njega se često stiže preko poniženja koja se mirno i s vjerom u Boga prihvaćaju i žive (usp. *Gaudete et exultate*, 112-121). Kao daljnju značajku svetosti u današnjem svijetu Papa navodi radost i smisao za humor. Istinska radost je neporecivi znak prisutnosti Duha u životu kršćana; riječ je o nadnaravnoj radosti koja se rađa iz svijesti da je svaki život Bogu neizmjereno važan te je stoga udioništvo u Kristovoj radosti. Takva je radost praćena sa zdravim smislom za humor koji je bio toliko očit u životu sv. Tome Mora, Vinka Paulskog ili Filipa Nerija (usp. *Gaudete et exultate*, 122-128). Istodobno, nastavlja Papa, svetost je *parezija*, odnosno odvažnost i sloboda duha u kojoj se bez straha može hoditi putovima Gospodnjim. *Parezija* je, veli Papa, „pečat Duha, svjedočanstvo autentičnosti navještaja; ona je sretna sigurnost koja nam omogućuje da se hvalimo Evanđeljem kojega naviještamo; ona je neuklonjivo pouzdanje u vjernost Svjedoka vjernoga koja nam daje jamstvo da nas ništa 'ne će rastaviti od ljubavi Božje' (Rim 8,9)” (*Gaudete et exultate*, 132). Svetost, na koju smo pozvani, živi se u zajednici u kojoj bi svi, kao Kristova braća i sestre, trebali brinuti jedni o drugima. Živeći vla-

stiti poziv na svetost unutar konkretne kršćanske zajednice postaje, smatra Papa, ujedno lijek konzumističkom individualizmu (usp. *Gaudete et exultate*, 146), što jedan suvremeni filozof naziva bolešću suvremenog društva (Pascal Bruckner). Papa, dakako, ukazuje i na potrebu ustrajne molitve po kojoj se srce otvara onome što nebeski Otac želi darovati. Molitva nam je potrebna kako bi nas po njoj obasjalo svjetlo Duha te kako bismo u njemu mogli razlučiti putove svetosti koje nam Gospodin otvara (usp. *Gaudete et exultate*, 147-157).

Papa Frane nije propustio upozoriti i na opasnosti koje prijete kršćanskoj svetosti u današnjem svijetu. Naime, u drugom poglavlju pobudnice Papa upozorava na dva lažna oblika svetosti koja mogu kršćane odvesti na krivi put; ta dva lažna oblika svetosti su gnosticizam i pelagijanizam. Riječ je o dvije hereze koje su nastale u prvim stoljećima kršćanstva, ali i danas nastavljaju svoje razorno djelovanje u životu brojnih kršćana. Prva, gnosticizam, precjenjuje ljudski razum, smatrajući kako spasenje ne dolazi od Boga, nego se postiže stjecanjem tajnih znanja koja su rezervirana samo za posebne. Druga, pelagijanizam, precjenjuje ljudsku volju, smatrajući kako je čovjek kadar sam po sebi činiti dobra djela te se tako spasiti (usp. *Gaudete et exultate*, 35-62). Pape Frane je i prije, u pobudnici *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, upozorio na opasnost gnosticizma i pelagijanizma. U govoru o duhovnoj svjetovnosti Papa veli kako se ista može hraniti na dva međusobno povezana načina: „Jedan je privlačnost gnosticizma, čisto subjektivna vjera koju jedino zanima određeno iskustvo ili niz ideja i spoznaja za koje se drži da mogu utješiti i prosvijetliti, ali gdje pojedinac u konačnici ostaje zatvoren u skućenom okviru vlastitog razuma i svojih osjećaja. Drugi je autoreferencijalni i prometejski neopelagijanizam onih koji se u konačnici uzdaju samo u vlastite snage i smatraju se većima od drugih...” (*Evangelii gaudium*, 94). Koliko su ova dva oblika lažne svetosti prijetnja istinski življenom kršćanstvu svjedoči i pismo Kongregacije za nauk vjere, *Placuit Deo*, o nekim vidovima kršćanskog spasenja, a koje je objavljeno 18. veljače 2018. Poslije prikaza dvije nanovo oživljene hereze, neo-gnosticizma i neo-pelagijanizma, Kongregacija je kratko prikazala nauk Crkve o spasenju, ponavljajući kako je Isus Krist jedini Spasitelj svijeta te kako se spasenje i duše i tijela, a koje Bog nudi svakom čovjeku, događa u i po Crkvi, koja je Kristovo Tijelo.

Sv. Toma Akvinski reče kako tajna svetosti nije u „puno znati”, nego u „puno ljubiti”. U jedinstvu Kristova Tijela – Crkve, svi su udovi pozvani na svetost, odnosno pozvani su na ljubav prema Bogu

i bližnjemu. Svakodnevni život nudi obilje prigoda u kojima se može iskazati ljubav onima koje nam Providnost stavlja na put. Na putu kršćanske svetosti važno je ne zaustaviti se, ne stati, nego malo po malo ići naprijed, do neba. U hodu naprijed iskustvo grijeha i pada može, po Božjem praštanju i milosrđu, istodobno postati i iskustvo rasta i sazrijevanja u svetosti, jer je ona ponajprije Božje djelo u nama. A Bog, naš dobri nebeski Otac, želi naše posvećenje i spasenje.

Mladen Parlov